

Devletten bağımsız siyaset

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Susurluk kazasından sonraki gelişmeler Türkiye'deki asıl sorunun devlet değil, ona dönük siyasal bilinç eksikliği olduğunu göstermiştir.

Devlet, Türkiye'de bazen somut, ama çoğunlukla da soyut bir kavram olarak ele alınır. Müdahale edilebilir, yani somut bir şey olduğu zaman zaman düşünülse de devlet çoğunlukla her şeyden yalıtılmış, bağımsızlaşmış, soyut bir olgudur. Hiç kuşkusuz, soyut bir varlık olarak tanımlanması siyasetin daha başlangıçta devlete teslim olmasıdır; varlık nedenini yitirmesidir.

Erişilemeyecek konumda bir kurum olarak görülmesi, devletin dokunulmaz iç mekanizmasının ve tayin edici iç güçlerinin kabulüdür de.

Devlet, aslında meşru güç kullanmanın odağıdır. Ne ki devletin elinde tuttuğu güç sınırsız olmadığı gibi, istenildiği gibi de kullanılamaz. Devleti kuran süreç Batı'da belli çevresel güçlerin merkezle çatışması sonunda olduğundan güç kullanımı aslında bir tür güç paylaşımıdır. Devletin demokratikleşmesi de budur.

Bu, bizde yaşanmayan bir süreçtir. Çok cılız birkaç örnek dışında (örneğin Sened - i İttifak ki onun nasıl yorumlanacağı hususunda bile çok yaygın bir tartışma vardır), bizde, devlet, daima merkezin dayatması olarak gelişmiştir. Çevrenin amacı merkezi aşmak değil onunla örtüşmek, iç içe geçmek olmuştur. (DP hareketi aslında budur.) Bu nedenle devletin dönüştürülmesi, demokratikleştirilmesi gibi bir yaklaşım asla gerçekleşmemiştir.

Bu o kadar böyledir ki, merkezin güçleri, sorumlu oldukları başbakana az sonraki darbeyi haber vermez. Buna rağmen o başbakan da sanki kendisini oraya getiren demokratik sisteme değil de oradan götürünlere borçluymuşçasına o işi yapanları partisinden parlamentoya sokar.

Meşrulaşması için yıllarca akan kanın içinde pişirilen bir darbeyi gerçekleştirenler, tüm bunlar kavrandıktan sonra da bırakınız sorgulanmayı, tam bir siyasal çöküntü örneği verecek biçimde demokratik dönemin siyasal kişileriyle aynı düzlemlerde yer alabilirler...

Bu yaşananların hiçbirisi rastlantı değildir. Olmadığı gibi bunlar kişisel bir davranış biçimi olarak da görülmemelidir. Aksine, belli bir mekanizmanın ne derecede bilinçle işlediğinin göstergesidir bu tekil davranışlar. O mekanizma da siyasal alanın kendisini devlete 'bende' etmesidir.

Bakınız, şimdi de Susurluk kazası sonrasında ortaya çıkan durumu cumhurbaşkanı 'kurumsal değil kişisel' diye nitelendirmektedir. Bu hükmün olgusal çözümlenmesi bile belli gerçekleri açığa çıkarmaya yeter; Siyasal ilişkiler, onların örüntüsü yok sayılmakta, her şey tekil birey davranışına indirgenerek devlet her şeyin üstüne çıkarılmaktadır.

Aynı şekilde ana muhalefet partisi bu tartışmayı sürdürürken her şeyi soyut bir devlet ve onun 'kurtuluşu' için yaptığı izlenimini vermektedir.

Oysa böyle bir şey yok; daha doğrusu hem var hem yok! Şöyle düşünelim: Eğer şimdi söylendiği gibi her şeyden yalıtılmışsa ve belli iç güç odakları tarafından denetleniyorsa, devletin ak tutulması hangi anlama gelecektir? İkincisi, devlet somut yani kullanılabilir bir mekanizma olarak algılanırsa, o durumda tüm bu olup bitenleri gerçekleştirenlerin kurumsal - siyasal(?) kimlikleri yok mu sayılacaktır?

Kısacası, ancak siyasal alan kamusal alan ayırırorsa, siyasal aktörler devletle özdeşleşmeyecek bir pratik programatik, idelolojik yapıya kavuşursa, bunun kurucu mekanizması olan sivil toplum gelişirse, devlet, soyut olmaktan çıkar ve somut bir varlık olarak dönüştürülebilir.

Siyaset devleti aklamayı amaç edinerek bir yere varamaz. Siyaset, ancak devlete karşı yapılırsa anlam kazanabilir. Çünkü, unutmamak gerekir ki devlete karşı yürütülebilecek tek meşru mücadele siyasettir.

Yok eğer cumhurbaşkanı İnönü'nün 'muhalif' parti kurmak için huzuruna gelen Bayar'a, 'icazeti', belli sorularına olumlu yanıt aldıktan sonra vermesi bugün de içlere sindirilen bir durumsa daha çok Susurluk kazaları olacak, ama devlette kimsenin de burnu kanamayacaktır.

Artık kurtarılması gereken zaten kurtulmuş olan devlet değil siyasettir!